

Landskap: Småland Upptecknat av: Martin Larsson
Härad: Allbo Adress: Platensgat.23, Linköping
Socken: Mistelås Berättat av A.J. Henriksson
Uppteckningsår: 1929 Född år 1853 i Rydaholm

Uppteckningen rör

R e g i s t e r.

Skogssnuvan, vilsegång, Lokas hage, Loke

har bott där3

Ängamålare4

Stora paddor - förvandlade onda människor..5

Spökeri:huvudlös gubbe6

Trolltyg med hästar, botemedel:Spotta tre

gångar genom betslet, manen flätaå7

Svartkonst, Willa-Mari, oblaten8

Svavel,krut och stål mot trolldom9

Hur Mistelås kyrka fått sitt namn10

Åtgärder och tydor vid barndop	11
Julbrödet, då vårarbetet börjar	12
Tydor av julljuset, julbrödet, se vad som skul- le ske om man gick ut julkvällen	13
När djuren talade julnatten	14
Vårfrudagen	15
Menträd midsommarafton	16
Märkesdagar, mässodagarna, sjusovare	17

2776

LIBRARY UNIVERSITY OF
SALAMANCA SPAIN

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNELÄRNY

2776

Vilsegång.

Vilsegång.

Villad blev man av skogssnuvan. Vi ha Lokas hage.
en hage, som kallas Lokas hage, och där är det omöjligt Loke.
att hitta, om man viker av från gångstigen, som leder i-
genom, och det fastän den inte är mer än 10 till 15 tunn-
land stor. Jag har gått där hundratals gånger, men kan i
alla fall förirra mej, så jag varken vet ut eller in. På
ett ställe ej långt från stigen växer två stora granar
och mellan dem ligger en väldig myrstack. Där har Loke bott,
säjer man, och det egendomliga var, att hur vill man än var,
kom man till rätta igen, så snart man fick syn på myrstacken.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Asp
2776

"Ängamälare"

"Ängamälare".

Förr talade man om något,
som kallades ängamälare. Det var ljus, som syntes ute
på markerna och som rörde sej fram och tillbaka.
Många gånger när jag var med far ute, brukade vi se
ängamälare. "Ser I ljuset far?" brukade jag fråga. "Ja,
svarade far, "det är en ängamälare ," och det var man
aldrig rädd för. De menade, att det var orättfärdiga
lantmätare, som inte kunde få ro.

Smaland

M. M.
M. M.
M. M.

P. M. K.

B. M. K.

Född 1853

i P. M. K.

A. T.

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

2776

Förvandlade människor.

Förvandlade män-
niskor.

Stora paddor trodde man vara

onda människor, som blivit förvandlade.

2776

Spökeri

Spökeri:huvudlös
gubbe.

Jag såg en gång i skogen en huvudlös gubbe, som stod vid en gran. Sådant ska man akta sej för att tala om, åtminstone första dan. Jag berättade det emellertid och blev så sjuk, så sjuk, och sen fick jag utslag kring munnen.

/meddelat av fru Henriksson/

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Född 1853

B: 6

2776

Smaland
Sjöbo hd
Mittalöv
1930

Handwritten signature
Handwritten signature

Var man ute och körde, kunde det hända, att hästen stannade och ej ville gå ur fläcken. Då skulle man ta av betslet och spotta tre gånger igenom det, men man fick akta sig för att ha huvet över hästens, för då kunde man få sej en "dörving"

Trolltyg med hästar.

När man på mörnarna kom till hästarna i stallen, kunde det hända, att manen var flätad i fina flätor, lika fint som om en frisör hade gjort det.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

C. G.
F. G.

2776

Svartkonst.

Svartkonst.

Förr levde det en elak gumma, som kallades Willa-Mari, och hon hade mycket otyg för sej. När hennes sondotter skulle läsa för prästensä hon till henne, att hon skulle ta ut och gömma oblaten, så skulle hon med den kunna göra vad som helst. Men flickan ville inte va med på så'nt.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2776

Svavel,krut och stål mot trolltyg.

Svavel,krut och
stål mot troll-
tyg.

Något finns det, som är hemligt och inte uppen-
barat. När jag var ung, blev jag dålig på vissa ställen. Man
gav mig då det rådet, att jag skulle bära svavel, krut och stål
på mej. Jag gjorde det, och det brukade hjälpa.

/ meddelat av fru Henriksson /

Mistelås, Sm.

M. Larsson
1930.

F. b

D. e

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKSTUDIEBOK

2776

Hur Mistelås kyrka fått sitt namn.

Mistelås kyrka har inte alltid stått där den nu står, utan förr stod den vid Nerled. När den så flyttades till sin nuvarande plats, tappades låset bort, och kyrkan fick då namnet Tappelås, vilket sedermera ändrades till Mistelås.

Hur Mistelås kyrka
fått sitt namn.

LUNDAS HÄLSÖVÄRDE
FÖR HÄLSÖVÄRDE

J. L.

2776

Barndop.

Barndop.

Vid barndop hade man mycket att iakttaga med tanke på barnets framtida väl. I handen skulle barnet ha en brödbit och en slant, så skulle det alltid ha gott om mat och pengar. Gudmor skulle före avfärden till kyrkan med barnet i sina armar lägga sig på knä vid spiseln och bita så hårt hon kunde i spiselhällen. Då skulle barnet få starka tänder och slippa tandvärk. Det var mycket oturligt att möta ett fruntimmer eller en katt när man skulle stå och döpa barnet. Om möjligt sökte man ställa det så, att den förste man mötte var en karl.

/meddelat av fru Henriksson/

JULBRÖD
1874

M. a

2776

Julbröd.

När vi skulle ut och ärja om våren,
skulle såväl vi som dragarna - vi körde vanligen med
kor - ha ett stycke av julbrödet, som sparats ända sen
julen. Då blev grödan god.

Julbröd.

N. a

2776

Tydor.

När far tände julljuset på julaftonen brukade han blåsa ut det en gång och se, vart röken tog vägen. Gick den mot dörren, betydde det dödsfall under året.

Blev julbrödet svartblommigt eller svartfläckigt i ugnen, varslade det också dödsfall.

Julkvällen var man rädd för att gå ut, för då fick man höra och se mycket ovanligt, och då fick man reda på, vad som skulle ske under året.

Tydor.

a

a

N. a
P. b

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2776

När djuren talade.

När djuren talade.

Julanatten kunde julen tala med

varandra och då borde man inte störa dem. Oxen bad, att han skulle slippa oket, sen sol gått ner. Min far så till mej, att det skulle jag alltid tänka på, så att jag inte körde oxar efter solens nedgång, och det har jag heller aldrig gjort.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

N: 6

2776

Vårfrudagssed.

Vårfrudagssed.

"Tranan bär ljus i säng" var ett stå-
ende uttryck. Vårfrudagsafton skulle man lägga sig i lju-
san kväll, för att få tidigt inbärgat och sen skulle man
stiga upp göra solens uppgång.

N:c

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2776

Menträd.

Mitt på byagärdet i Nerled, Rydahoms socken, hade man ett mainträ, men det är nu över 60 år sen. Det var en hög stång, virad med en girland av granris och smyckad med kransar, som hängde runt omkring stången. Bland prydnaderna märktes även färgade äggskal. Kring detta menträ, eller mainträ, dansade ungdomen midsommarafton. Som barn minns jag hur en gumma en gång sa till min mor: "Minns du, Kristina, när vi hade det där höga mointräet? Jag gav då en plåt till det för min del."

Menträd.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

9770

Märkesdagar.

Folk hade många "hyss" för sej förr. Men det var inte alla dagar man kunde utföra sina handlingar, utan det skulle vara på vissa bestämda dar. Viktiga var de s.k. mässodagarna, då man fastande och tigande skulle uträtta, vad man hade före.

Sjusovare fick man ej gå lägga sej och sova, för då skulle man bli sömnig hela året om.

Märkesdagar.